

Samenvatting uitkomsten 'monitor Aansluiting Onderwijs Jeugd'

Hoe ervaren beleidsmedewerkers en onderwijsprofessionals de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp? Om deze vraag te beantwoorden is in Noord-Kennemerland in 2016 de 'monitor Aansluiting Onderwijs Jeugd' van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) uitgezet. De uitkomsten geven samenwerkingsverbanden, gemeenten, jeugdhulpinstellingen en scholen inzicht in de effectiviteit van de samenwerking, zodat zij hun ambities en acties kunnen aanscherpen.

Aanleiding

Vanaf 1 januari 2015 hebben we te maken gehad met vier transities: de Jeugdwet, de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en passend onderwijs. Alle vier zijn ze sterk met elkaar verbonden. Voor kinderen en ouders is de naadloze verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp essentieel. Net als voor de scholen en zorgorganisaties die onderwijs en zorg in combinatie aanbieden. Hoe is de aansluiting? Met de monitor zijn diverse aspecten gemeten die inzicht geven in het antwoord op die vraag.

Respons en representativiteit

De monitor is ingevuld door :

- 12 beleidsmedewerkers en directies van samenwerkingsverbanden en gemeenten
- 72 leerplichtambtenaren, intern begeleiders, Jeugd & Gezinscoaches (J&G-coaches) en zorgcoördinatoren/trajectbegeleiders

Daarnaast is er een tevredenheidsvragenlijst over de ondersteuning ingevuld door:

- 77 ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs
- 13 leerlingen van in het voortgezet onderwijs

De monitor van het NJI is nog in ontwikkeling; we zien de resultaten als een nulmeting. Het is onze ambitie om de respons in de toekomst te verhogen. Daarnaast gaan we na of we meten wat we willen weten. En of we de juiste vragen hebben gesteld.

Gezamenlijk beleid en principes

De monitor onderscheidt de samenwerking op beleids- en uitvoerend niveau. Uit de analyse op beleidsniveau blijkt dat de volle aandacht is gegaan naar: de verbinding van jeugdhulp met school, de afstemming van school en wijkteam, de inzet van leerplicht en de aanpak van verzuim.

De volgende aspecten vragen nadere uitwerking: de doorgaande lijn 0-23, de onderwijszorgarrangementen en de integrale ondersteuningsplannen onderwijs-jeugdhulp.

De volgende gezamenlijke principes roepen veel herkenning op: 'het overleggen met ouders en kinderen', 'het inzetten van hulp dicht bij het gezin' en 'het oplossings- en handelingsgericht werken'. Minder herkenning is er bij 'het geven van adviezen door jeugdhulpcoach aan leerkrachten', 'het betrekken van jeugdhulp bij de door onderwijs geconstateerde (kind-/gezins-) problemen' en 'een samenhangende aanpak van school, wijk en gezin'. De meeste professionals weten hoe te handelen bij verschil van inzicht met ouders of jongeren. Bij verschil van inzicht met samenwerkingspartners geven professionals vanuit de jeugdhulp iets vaker aan te weten wat te doen (68,2 % t.o.v. 45,2 %).

Samenwerken in de dagelijkse praktijk

De meerderheid van de professionals geeft aan dat duidelijk is welke stappen ze moeten zetten om – aanvullend op onderwijsondersteuning – jeugdhulp in te zetten. De meerderheid heeft een vast contactpersoon vanuit de school of jeugdhulp. Verder valt op dat veel afspraken nog in ontwikkeling zijn, waaronder centrale coördinatie van de gezamenlijke ondersteuning.

Een ruime meerderheid (71,4%) uit het primair onderwijs (po) heeft zicht op de inzet van jeugdhulp. In het voortgezet onderwijs (vo) is dat veel minder het geval (36,4%). In bijna de helft (47,7%) van de ontwikkelingsperspectieven in het po en vo wordt de samenhang met het functioneren thuis benoemd. Opvallend is dat in Jeugd- en gezinsplannen slechts één derde de samenhang met het functioneren op school benoemt.

Waardering samenwerking: hoge werkdruk en korte lijnen

De meerderheid denkt dat de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp leidt tot een snellere aanpak van problemen van jongeren en gezinnen (91%). Het lijkt er echter op dat de meeste professionals te weinig tijd hebben om hun taken – in de samenwerking – uit te kunnen voeren. In individuele voorbeelden geven respondenten aan dat ze trots zijn op de korte lijnen tussen de J&G-coach en school, zodat ze snel en preventief konden handelen. Het gemiddelde rapportcijfer voor de samenwerking is een 6,9.

Ouders en jongeren: positief over het contact

De meerderheid van de ouders heeft zelf het initiatief genomen voor een hulpcontact. De tevredenheid van ouders en jongeren over het contact met de hulpverlener en trajectbegeleider is op de meeste aspecten positief. Men voelt zich serieus genomen (88% van de ouders, 100% van de jongeren) en er is zorgvuldig naar de problemen gekeken (80% van de ouders, 85% van de jongeren). Van de jongeren bevestigt 90% dat de gesprekken goed zijn verlopen.

Conclusie en aanbevelingen

De uitkomsten geven een inzicht in de kwaliteit van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp in Noord-Kennemerland. **Van de respondenten vindt 91% dat de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp leidt tot een snellere aanpak van problemen en jongeren en gezinnen.** Het verdient aanbeveling om blijvend in gesprek te gaan over de samenwerking, ondersteund door gerichte data en respons van leerlingen en ouders. Aanbevelingen uit het rapport:

1. **Bespreek de gegevens uit de monitor met professionals.** Daardoor krijgen we zicht op de betekenis van de uitkomsten en verbeterpunten voor de samenwerking.
2. **Zorg voor voldoende respons bij een volgende monitor** om cyclisch kwaliteitsbeleid te realiseren – ondersteund door gerichte data en respons.
3. **Zet de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp door** en bied ruimte voor verdere ontwikkeling. Stimuleer verdere samenwerking van de gespecialiseerde jeugdhulp/jeugd-ggz met onderwijs (o.a. voor thuiszitters). Bijvoorbeeld met gerichte onderwijszorgarrangementen.
4. **Versterk de inhoudelijke aandacht voor:**
 - **Handelingsadviezen** door J&G-coaches/jeugdhulp. Daarmee kunnen zij de pedagogische en preventieve aanpak van leerkrachten ondersteunen.
 - **Kennisverbreding van elkaars taken en bevoegdheden.** Een helder beeld van de professionele opdracht en verantwoordelijkheden van de samenwerkingspartners bevordert de samenwerking.
 - **Doorgaande lijn 0-23.** Overdracht van kennis en continuïteit van begeleiding versterken de kans op een succesvolle schoolloopbaan.
 - **Integrale ondersteuningsplannen onderwijs-jeugdhulp** en de regievoering daarop.
 - **Signalering in de school.** Onderwijs kan de J&G-coach/jeugdhulp nog meer of eerder betrekken bij vragen en problemen.
 - **De meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.** Nu is slechts 40% van de uitvoerders positief over het aanstellen van een aandachtfunctionaris op school.
 - **Gezamenlijke scholing en casuïstiekbespreking** om de werelden van onderwijs en J&G-coach/jeugdhulp verder te integreren.
5. **Faciliteer de professionals voldoende,** zodat zij hun taken kunnen uitvoeren.